

ENTRESETMANA

MANUEL CUYÀS

Memòries franceses i americanes

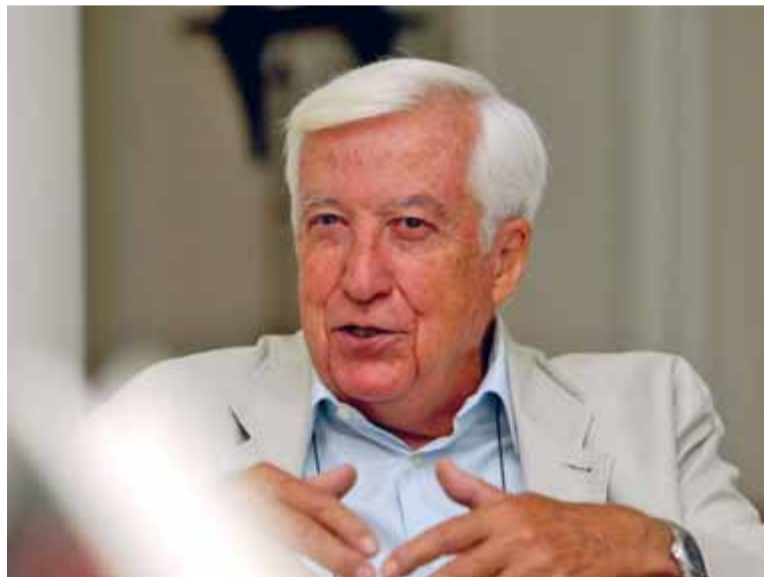
Els llibres memorialístics de la gent gran d'aquest petit país tenen un problema, i és que com que de llibres d'aquest gènere només n'escriuen els que saben escriure i tenen alguna cosa a dir i com que els que saben escriure i tenen coses a dir han estudiat a la universitat i a la universitat del seu temps, la d'abans de la guerra i la de la postguerra, eren pocs i tots es coneixien, el resultat final és que gairebé tots els autors expliquen el mateix i els índexs onomàstics dels llibres resultants són perfectament intercanviables. Hi ha uns professors de la Universitat de Barcelona, sobretot de dret, que si no n'he llegit cent vegades la descripció a càrrec d'aquests autors no n'he llegida cap. Els podria dibuixar la barba i les ulleres i imitar la veu i els cops de geni sense haver-los vist ni sentit mai. Amb la vaga dels tramvies del 1951, el cas Galinsoga o els fets del Palau passa com aquella pel·lícula de Kurosawa que es deia *Rashomon* en la qual un mateix fet era explicat per persones diferents. Tenim trenta o quaranta vagues de tramvies, de casos Galinsoga, de fets del Palau o de bombes del Coliseum. Tothom passava per davant del Coliseum, al moment d'esclatar-hi al davant un camió amb munició, durant la guerra.

Ara l'advocat i economista Amadeu Cuito (Barcelona, 1936) ens ofereix unes memòries del tot diferents. Es titulen *Memòries d'un somni* i les ha publicades Quaderns Crema [podeu llegir-ne la crítica de Xavier Pla a la pàgina 12]. Són del tot diferents, per començar, perquè pertanyen a un exiliat. Em diran: n'hem llegides moltes, de memòries d'exiliats, també. Sí, és cert. Però si en trobaríem algunes que es poden emparentar amb les de Cuito, la majoria són memòries d'inadaptats al país on van anar a parar —o que l'observen

amb distància— o enyoradissos de la Catalunya que es van veure obligats a abandonar. La vida de Cuito explicada per ell mateix incorpora una òptica nova perquè quan surt a França amb els seus pares el nostre protagonista és un nen. Un nen que estudiarà primer a Perpinyà, on la Catalunya paterna encara queda a prop, i més tard a París, on queda més lluny però no per això pròximament i sentimentalment. Catalunya sempre és present, i més quan Cuito lliga amistat amb Josep Pallach, el gran referent polític de la seva vida fins ara, només que mentre els de l'exili interior se les havien amb una vida universitària i cultural enclaustrada que no va-

lia res i donava voltes sobre si mateixa el jove Cuito s'implica en els debats entre Sartre i Camus prenent-hi partit i distància, discuteix sobre les guerres colonials de l'"anticolonial" França o té de mestre Raymond Aron. Surten Sartre, Camus, Aron, en els índexs onomàstics dels nostres memorialistes? No hi surten. El Cuito educat a França veu Catalunya segons els més rigorosos principis de la racionalitat i el mètode. Això tampoc és comú. Els nostres memorialistes *normals* són més sanguinis, més apassionats. Cuito és un lliberal com voldríem que fossin els que es diuen lliberals. Els que es diuen lliberals a Catalunya i que jo conec són en general uns intemperants i uns intolerants que ficarien a la presó o raparien al zero els que no pensen com ells. Cuito és el contrari, i per això és un verdader liberal.

Encara no he acabat el llibre, ho reconec. El meu és un comentari en construcció, un *work in progress*, que es diu. Però com que la setmana que ve aquest suplement tanca per vacances, no hauria trobat temps per parlar-ne ni mirar d'encomanar-los el meu entusiasme. Sóc al capítol tres: Cuito ha deixat França i s'ha instal·lat a Nova York. Si les pàgines franceses són boníssimes, les americanes són sensacionals. L'adaptació a Nova York, difícil al principi, fluïda com per art de màgia en un moment determinat, és un alt exemple literari d'un procés d'iniciació. Hi coneix Shelley Winters, la gran actriu i professora de l'Actor's Studio i bona amiga de Marlon Brando. Surt la Winters als índexs onomàstics dels nostres memorialistes? No hi surt. I en el llibre de Cuito tampoc perquè per una raó que no s'explica en el llibre *Memòries d'un somni* no hi ha índex onomàstic. Tant com el necessària. *

Amadeu Cuito ha presentat les seves memòries JUANMA RAMOS

MOTACIONS

MÀRIUS SERRA

Contra-rellamp?

Joaquim Ventalló va aportar una dosi massiva d'indignació a la lexicografia catalana transformant un munt de mots contundents en insults per a la traducció catalana dels àlbums de Tintin. Gràcies a Ventalló, el capità Haddock ha passat llampat a la nostra història. *Llamp de llamp de rellamp de contra-rellamp!* és ara el títol del ventall de renecs que Ventalló imaginà. Acontravent n'edita la llista completa, inclosos els descartats, tal com la conservà la seva filla Eulàlia Ventalló.

L'edició inclou textos de Salvador Garcia-Arbós, August Rafanell i Pau Vinyes que contextualitzen d'una manera esplèndida un llistat sorprenent i heteròclit, que comença molt a prop del nom de l'editorial (*A prendre vent*) i acaba amb un sonor *xitxarel·lo escarransit*. Una lectura en veu alta de la llista insultívola demostra que Ventalló té molt en compte la fonètica. *Nyèbits de catracòlics del mal rellamp!!!* va prenent gruix mentre ho sentim. Aquest és el gran secret de l'alquímia ventallosca: que els mots semblin gruixuts. És així, justament, com prenen gruix: *esgarrapacristos, miriàpode, sòmnes de l'estratosfera, centrosimètric, mastegatxes, tas-tapellofes, necròfag...* Bon estiu. *

L'ULL DE L'AGULLA
DANIEL BOADA